

den laten zien waardoor je begint te associëren. Hij praat niet zoveel over de tekst, maar roept een gevoel op. Je hebt nog minder het gevoel dat je gestuurd wordt. Het is totaal anders om met Johan Simons te werken dan bijvoorbeeld met Ivo Van Hove.

Etcetera: Waarom heb jij voor Het Zuidelijk Toneel gekozen, Jorre?

Jorre: Omdat ik dan volgend jaar nog een stuk met Ivo en een met Dora kan doen, en voor de acteurs. Je kiest niet voor een structuur, maar voor de mensen die er werken. Ik mag nu bij De Werf, achter de hoek bij manier van spreken, iets gaan proberen. Ik wil nog zo'n vijf of tien jaar van alles uitproberen. Totnogtoe is het allemaal op mij afgekomen, en ik ben daar gelukkig mee.

Etcetera: Enkelen onder jullie zijn gestart met een eigen collectief. Van waar die noodzaak? Vonden jullie je plaats niet bij bestaande structuren?

Johan: Je wilt je eigen ding kunnen doen. Bart Van Nuffelen schrijft stukken en wil die graag opvoeren. Per toeval zijn wij allerlei mensen tegengekomen, zoals Tom Clement, die onze kostuums maakt, en Robrecht Ghesquière, die het licht doet. Dat klikt goed, zowel menselijk als qua toneelopvattingen. En dan wil je met die mensen graag een toneelstuk maken.

Stijn: Je bent met dingen bezig, en op het moment dat je iets gemaakt hebt, moet je plots ook een naam hebben.

Etcetera: De structuur waarin je iets maakt, bepaalt mee wat het product is. Het maakt verschil uit of je je project nu in een reeds bestaande of in een eigen structuur realiseert.

Stijn: Ja. Bovendien stap je, de eerste keer dat je iets wilt maken, niet zomaar naar iemand toe om te vragen: mag ik bij u een productie komen opzetten?

Etcetera: Stijn, jouw vzw in Leuven heeft ook de bedoeling een platform te bieden aan andere mensen?

Stijn: Het is de bedoeling om samen te werken met gelijkgestemde mensen uit de regio. Omdat er in heel Vlaams-Brabant, op 't Stuc na, geen echte productiestructuur bestaat. Ik heb pas een brief gekregen van het Ministerie van Cultuur, waarin de projectaanvragen worden besproken. Daarin staat dat van de 51 ingediende projecten, er 29 uit Antwerpen komen, 6 uit Brussel, 2 van ons uit Vlaams-Brabant, 11 uit Gent, 2 uit West-Vlaanderen en 1 uit Limburg. Iedereen staat dus in Antwerpen te drummen. Toen Els Theunus en ik afstudeerden als theaterwetenschappers aan de KU Leuven, wil-

den we aan dat braakland werken en samen met een paar mensen rustig iets opbouwen, zoals bijvoorbeeld bij Theater Antigone in Kortrijk: zonder een al te grote druk kunnen ze daar hun ding doen, met oog voor wat er in de wijde regio leeft, en wat niet.

Naschoolse groeipijnen

Etcetera: De overgang van school naar werk lijkt voor jullie wel vanzelf te zijn gegaan. Er was geen breuk, geen zwart gat. Wanneer jullie begonnen, hadden jullie dan het gevoel dat jullie begeleiding nodig hadden op financieel, productueel of dramaturgisch-inhoudelijk vlak? Of was het: 'we springen erin en we doen het'?

Jorre: Op het Conservatorium is het systeem ideaal. In het vierde jaar maak je samen nog één productie en voor de rest loop je stages. Die stages kunnen van alles zijn en staan eigenlijk volledig los van de school. Voor mij is dat een heel goede manier om van het ene in het andere te rollen.

An: Het is erg goed dat je op school met verschillende mensen werkt, want dan kom je van daaruit altijd wel iemand tegen met wie het klikt, en dan ga je daarmee verder.

Tine: Ik heb in het laatste jaar stage gelopen bij De Vereniging, in *De Vliegenier* van Wanda Reisel. Toen viel mij op hoe onwaarschijnlijk verwend wij zijn op school. In het laatste jaar mag je vier of vijf voorstellingen spelen, telkens gedurende één week. De zaal zit altijd vol en alles wordt voor jou geregeld. Tijdens mijn stage moesten we alles zelf regelen: de verkoop, de affiches, alles. Als je dan ineens voor een zaal van tien personen staat te spelen ergens in een uithoek, dan merk je dat er allerlei praktische dingen bij komen kijken die je op school totaal niet merkt.

Etcetera: Vind je dat de opleiding daar iets aan moet doen?

Tine: Nee. Wat zouden ze er trouwens aan kunnen doen?

Liesbet: Ik denk dat het goed is dat je in een soort van beschermde werkplaats de tijd krijgt om je bezig te houden met spelen. Daarvoor zit je op die school, en niet om je druk te maken over affiches en verkoop.

Johan: Op het RITS – en ik spreek nu over de oude generatie – was er gewoonweg niets. Je kon wel, zoals de school het wou, twee voorstellingen maken, maar dat was zo'n 'boerencreatie' dat je alles toch zelf moest doen. Wij zijn toneel beginnen maken buiten de school, en dan ben je uiteraard met al die zever bezig. Nu leeft het RITS wel. Maar je moet natuurlijk nog heel veel zelf doen.

Tine: De problemen die je hebt als je van school komt en zelf iets wil opstarten of een

vzw oprichten, kan je niet vermijden. Dat zijn plezierige problemen. Je leert dat gewoon.

Stijn: Dat hoort erbij. Uiteindelijk vind ik dat ook wel plezierig. Een subsidiedossier klaar maken, bijvoorbeeld, is iets waarvan je op school nooit iets hoort. En dan vraag je je de eerste keer af: hoe moet dat er in godsnaam uitzien, wat moet ik daar insteken? Je weet van toeten noch blazen. Maar dan vind je op het VTI een boekje waar instaat dat je daar een goede begroting in moet hebben, volgens een bepaalde klasse, enz. Je werkt daar dan een paar dagen en nachten aan door. En de keer daarop is het grappig om zien hoe je het jaar daarvoor op bepaalde punten geblunderd hebt.

Johan: Als je zo'n vak op school krijgt, interesseert dat geen mens.

Liesbet: Wij hebben een vak recht gekregen, van Cecilia De Moor die op het VTI gewerkt heeft. Dat is zo ingewikkeld! In Nederland is het dan nog eens anders dan in België. We kregen ook les over belastingbrieven en zo. Ergens is dat wel interessant.

Jorre: Ik mis dat nu. Blijkt bijvoorbeeld dat Het Zuidelijk Toneel al jaren bezig is met de regeling van ziekteverzekeringen.

An: Had ik dat op school gekregen, ik zou daar niet naar geluisterd hebben. Pas op het moment dat ik zo'n dingen nodig heb, interesseer ik mij daarvoor en onthoud ik wat ik daarover opzoek.

Johan: Wij hebben les gehad over SABAM en over subsidies en zo. Maar dat is zo abstract en vanaf op dat moment dat je het pas echt leert wanneer je het echt moet doen. Ze hebben mij wel uitgelegd hoe je bijvoorbeeld een vzw moet oprichten. Maar als je dat uiteindelijk gaat doen, moet je het al erg goed vanbuiten geleerd hebben, wil je daar nog iets van kennen.

Verkopen, die handel

Etcetera: Zijn jullie bezig met het inschakelen van pers, om ze te laten komen kijken naar voorstellingen? Heb je daar mensen voor? Of trek je je dat voorlopig nog niet aan?

Liesbet: Op het conservatorium werden er namen aan ons doorgegeven, bijvoorbeeld van iemand van de lokale tv, maar ook van recensenten van verschillende kranten. Die namen ken je nog wel. Als ik zelf een project zou doen, zou ik op hen een beroep kunnen doen.

Johan: Bij *Cunilingus*, het allereerste ding dat wij ooit hebben gemaakt, hebben wij waanzinnige persmapjes gemaakt, in kartonnen doosjes en met papier waar je kon doorkijken. Wij hebben die toen opgestuurd naar Jan en Alleman en er is toen geen kat komen kijken. Je moet *chance* hebben. Als je goed in de markt ligt, moet je er geen fluit voor doen en staan ze er allemaal.